

Ο ΦΩΝΟΓΡΑΦΟΣ ΕΝ ΤΩ ΔΙΚΑΙΩ

ΥΠΟ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ν. ΣΙΑΤΟΥ

Δικηγόρου

Συμβάσεις διὰ Φωνογράφου. — Απόδειξις διὰ φωνογράφου. — Ιστικά καὶ ποινικά ἀδικήματα. — Ένωσις κατὰ δυνάμειαν τοῦ διὰ τῆς φωνῆς χαραχθέντος ἔργου καὶ τοῦ φωνογραφικοῦ δίσκου. — Φορολογία φωνογράφου. — Μέλλον φωνογράφου ἐν τῷ Δικαίῳ.

(Ἀνατύψεις ἐκ τῆς "Ἐφημ. τῆς Ἑλλην. καὶ Γαλλικῆς Νομολογίας τοῦ πέμπτου τεύχους)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ
ΑΘΗΝΩΝ

N

3955

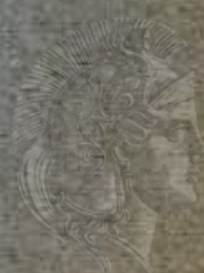
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΟΜΙΚΗΣ,

Ὁδὸς Ἐδουάρδου Λῷ 5.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ο ΦΩΝΟΓΡΑΦΟΣ ΕΝ ΤΩ ΔΙΚΑΙΩ

ΥΠΟ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ν. ΣΙΑΤΟΥ

Δικηγόρου

Συμβάσεις διὰ Φωνογράφου.—'Απόδειξις διὰ φωνογράφου.—'Αστικά καὶ ποινικά ἀδικήματα.—'Ενωσίς κατὰ συνάφειαν τοῦ διὰ τῆς φωνῆς χαραχθέντος ἔργου καὶ τοῦ φωνογραφικοῦ δίσκου.—Φορολογία φωνογράφου.—Μέλλον φωνογράφου ἐν τῷ Δικαίῳ.

(*'Ανατύπωσις ἐκ τῆς "Εφημ. τῆς Ἑλλην. καὶ Γαλλικῆς Νομολογίας τοῦ πέμπτου τεύχους*)

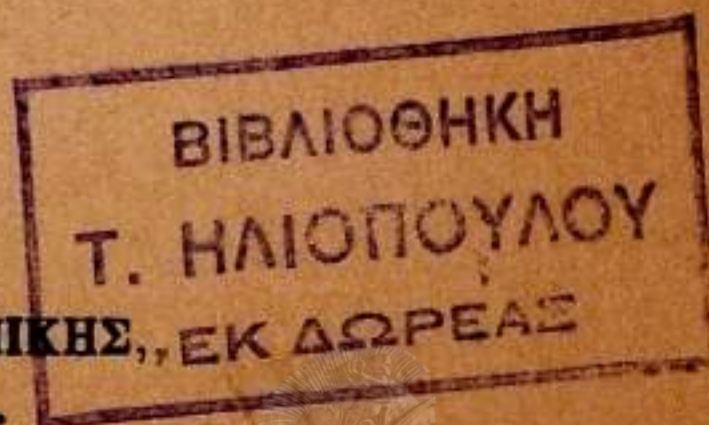

22 SEP 1958

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ "ΝΟΜΙΚΗΣ", ΕΚ ΔΩΡΕΑΣ

Ὁδὸς Ἐδουάρδου Α' 5.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ο ΦΩΝΟΓΡΑΦΟΣ ΕΝ ΤΩ ΔΙΚΑΙΩ

ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΤΗ 10 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1911
ΕΝ ΤΩ ΝΟΜΙΚΩ ΤΜΗΜΑΤΙ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΑΡΗΛΑΣΣΟΥ ΥΠΟ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

ΗΤΟΙ

Συμβάσεις διὰ Φωνογράφου.—'Απόδειξις διὰ φωνογράφου.—'Αστικά καὶ ποινικὰ ἀδικήματα.—'Ενωσις κατὰ συνάφειαν τοῦ διὰ τῆς φωνῆς χαραχθέντος ἔργου καὶ τοῦ φωνογραφικοῦ δίσκου.—Φορολογία φωνογράφου.—Μέλλον φωνογράφου ἐν τῷ Δικαίῳ.

Ἡ τελευταία διαρρεύσασα εἰκοσιπενταετία, ἡ τόσον τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας συνταράξασα, διὰ τῆς ἐκμηδενίσεως τῶν ἀποστάσεων, τῆς κατακτήσεως τοῦ ἀέρος, τῆς ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἀναπαραστάσεως τῶν ληφθεισῶν κινήσεων τοῦ σώματος καὶ τῆς ἀναπαραγωγῆς τῆς φωνῆς, ἦτο πολὺ φυσικὸν νὰ μὴ ἀφήσῃ ἀμέτοχον καὶ τὴν νομικὴν ἐπιστήμην.

Τὸ τηλέφωνον, ὁ φωνογράφος, ὁ ἀσύρματος τηλέγραφος, ὁ κινηματογράφος, τὸ ἀεροπλάνον παρουσίασαν τὴν σήμερον κενὰ εἰς τὸ δημόσιον, τὸ διεθνὲς καὶ τὸ ἰδιωτικὸν δίκαιον χρήζοντα συμπληρώσεως. Καὶ ἰδοὺ βλέπομεν τὸ τηλέφωνον νὰ διχάζῃ τὰς γνώμας τῶν διαφόρων σημερινῶν Οὐλπιανῶν καὶ Παπινιανῶν, ἐὰν ἡ δι' αὐτοῦ σύμβασις εἶναι μεταξὺ ἀπόντων ἢ παρόντων.

Ὁ ἀσύρματος τηλέγραφος καὶ ὁ κινηματογράφος νὰ θέτωσι νέας θεωρίας περὶ κλοπῆς ἡλεκτρικῶν κυμάτων καὶ θεαμάτων, καὶ τὸ ἀεροπλάνον ν' ἀνατρέπη τὰς περὶ κυριαρχίας διατάξεις τοῦ διεθνοῦς δικαίου καὶ τὰς τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου διατάξεις περὶ τῶν διὰ γῆς ἢ ὕδατος μετακομίσεων, περὶ ἀβαριῶν καὶ περὶ χύσεως καὶ συνεισφορᾶς.

Ἀφίνοντες κατὰ μέρος τὴν ἐξέτασιν τῶν ἔργων τούτων τοῦ Edison τοῦ Marconi τοῦ Bleriot τοῦ Farman, ὑπὸ νομικὴν ἔποψιν, ἐρχόμεθα εἰς τὴν σημερινὴν ἀνακοίνωσιν περὶ τοῦ φωνογράφου ἐν τῷ δικαίῳ, θέματος καταρτισθέντος ἄνευ τῆς βοηθείας νεωτέρου τινὸς ἔργου σχετικοῦ, ἄνευ τῆς βοηθείας στηρίγματός τινος, ἀλλὰ τῇ βοηθείᾳ μόνον τῆς Πολ. Δικονομίας, τοῦ Ποιν. Νόμου καὶ τῆς Ἰουστινιανείου νομοθεσίας· τῆς ἀθανάτου ἐκείνης νομοθεσίας εἰς τὸν λαβύρινθον τῆς ὁποίας εἰσῆλθομεν κρατοῦντες τὸν φωνογράφον ἐκ τῆς μιᾶς χειρὸς καὶ τὸν μῖτον τῆς Θέμιδος ἐκ τῆς ἄλλης, καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξήλθομεν συναποκομίζοντες διὰ τὸν φωνογράφον τοὺς προσαρμοζομένους εἰς αὐτὸν τύπους, τῶν πρὸ 1500 ἐτῶν περίπου ἀπαντήσεων τῶν μεγάλων τῆς ἐπιστήμης νομοδιδασκάλων Οὐλπianoῦ, Παπινianoῦ, Γαΐου καὶ Παύλου, ἀπαντήσεων διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὁποίων ἐν προκειμένῳ εὐελπιστοῦμεν ὅτι τὸ σεβαστόν ἀκρόατήριον θέλει ἐπικεικῶς κρίνει ἡμᾶς.

Ἴσως ὑπάρξει ἀπορία εἰς τινὰς ἐξ ὑμῶν, πῶς ὁ φωνογράφος, τὸν ὁποῖον ὅλοι μέχρι τοῦδε γνωρίζομεν ὡς ὄργανον τῆς μουσικῆς, ὅτι δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς ὄργανον τῆς Θέμιδος;

Κατ' ἀρχὰς φαίνεται τῷ ὄντι ἄρκετὰ ἄστειον καὶ ἐὰν ὁ Παπινιανὸς καὶ Οὐλπιανὸς εὕρισκοντο τὴν σήμερον αἰφνηδίως ἐν τῇ ζωῇ, θὰ ἔρριπτον τὸ τεχνητὸν τοῦτο κατασκευάσμα τῆς ἀνθρωπότητος, ἀπὸ τοῦ Καπιτωλίου, ὡς παρὰ φύσιν γέννημα, ἔχον ἀντὶ κεφαλῆς καὶ στόματος, χοάνην καὶ ἀντὶ σώματος τετράγωνον ξύλινον κιβωτίδιον καὶ φωνὴν ἀνθρωπίνην.

Ὅλη ἡ δύναμις καὶ ζωὴ, τοῦ περιεργωτάτου τούτου κατασκευάσματος τοῦ Edison ἔγκειται εἰς ἀπλούστατον δίσκον ἐκ μίγματος κηροῦ μελισσῶν καὶ σκληροῦ κηροῦ φοινίκων τῆς Βραζιλίας, ἐφ' οὗ αἰχμὴ μεταλλίνη λεπτὴ δι' ἐλικοειδοῦς στιγμογραφίας χαράττει κατὰ λέξιν καὶ κατὰ γράμμα, τὸν ἀπαγγελθέντα λόγον. Ὅλη δὲ ἡ δύναμις του, εἰς τὴν νομικὴν ἐπιστήμην, περιέχεται εἰς τὸν κεχαραγμένον κήρινον τοῦτον δίσκον. Ἐκεῖ περιέχει τὰς καταρτιζομένας συμβάσεις ἢ συμβόλαια, ἐν ᾧ δὲν εἶναι συμβολαιογράφος.

Ὁ φωνογραφικὸς αὐτὸς δίσκος ἀποδεικνύει, χωρὶς νὰ εἶναι ἔγ-

γραφον· μαρτυρεῖ, χωρὶς νὰ εἶναι μάρτυς· ἀδικεῖ, χωρὶς νὰ εἶναι ἐγκληματίας καὶ χωρὶς νὰ τιμωρῇται.

Εἴπομεν ὅτι καταρτίζει συμβάσεις, ἀλλὰ πῶς; Ἡ παράγραφος 2 τοῦ βιβλίου 46 τοῦ νόμου 17 τῶν Πανδεκτῶν, καὶ ἡ § 10η τοῦ νόμου 52, ὀρίζει ὅτι, ἡ δήλωσις τῆς βουλήσεως γίνεται εἴτε διὰ δακτυλοδειξίας, εἴτε διὰ σημείων ἢ σχημάτων· ἡ δὲ § 7 τοῦ βιβλίου 44 τοῦ νόμου 38 τῶν Πανδεκτῶν, ὀρίζει σχετικῶς μετὰ τὴν δήλωσιν τῆς βουλήσεως διὰ λέξεων τὰ ἐξῆς· αὐτοὶ δὲ διὰ τῆς μορφῆς τῶν γραμμάτων, ἀλλὰ τῆς ἐννοίας, ἣν ταῦτα δηλοῦσι ἐνεχόμεθα καθόσον ἐγένετο δεκτὸν ὅτι, τὸ διὰ τῆς γραφῆς δηλούμενον, δὲν ἰσφύει ὀλιγώτερον τῆς δι' ἐνάρθρων ρημάτων· ἐκ τῆς τελευταίας δὲ ταύτης φράσεως, ἐνάρθρων ρημάτων, δυνάμεθα καὶ μόνον νὰ συναγάγωμεν ἀσφαλῶς ὅτι, κατὰ νόμον ἐγκύρως καταρτίζεται ἡ σύμβασις, ἐὰν εἶναι σαφῇ τὰ ρήματα τοῦ φωνογράφου, ὡς πράγματι εἶναι. Πλὴν ὅμως τῶν διατάξεων τούτων, ἀναγραφουσῶν τὸν τρόπον τῆς μεταδόσεως τῆς βουλήσεως, ἐὰν ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν § 2 καὶ 10 τοῦ βιβλίου 33 τοῦ νόμου 7 τῶν Πανδεκτῶν, θ' ἀνεύρωμεν ὅτι, ἡ μεταβίβασις τῆς δηλώσεως τῆς βουλήσεως, δύναται νὰ γίνῃ καὶ διὰ παντὸς μέσου, ὅπερ εἶναι κατὰλληλον ὅπως εἰς ἕτερον τὴν δήλωσιν τῆς βουλήσεως μεταδώσῃ· συνεπῶς δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχῃ καμμία ἀμφιβολία ἐν ἡμῖν, οἵτινες γνωρίζομεν τὸν μηχανισμόν τοῦ φωνογράφου, ὅτι ὁ φωνογράφος δύναται νὰ μεταδώσῃ τὴν δήλωσιν τῆς βουλήσεως, μετὰ τὴν ἰδίαν φωνήν, ἀρκεῖ σαφῶς διὰ τῆς φωνῆς νὰ ἐξωτερικευθῇ ἡ δήλωσις τῆς βουλήσεως, πρὸ τῆς φωνογραφικῆς χοάνης, διὰ ν' ἀποτυπωθῇ καὶ ἐκφωνηθῇ ὁπόταν παρουσιασθῇ ἀνάγκη. Ὡστε πρὸς κατάρτισιν τῆς συμβάσεως, δὲν ἀπαιτεῖται τίποτε περισσότερον, εἰμὴ ὁ Α. ν' ἀπαγγείλῃ πρὸ τῆς φωνογραφικῆς συσκευῆς τὴν δήλωσιν, νὰ λάβῃ κατόπιν τὸν δίσκον, εἰς ὃν ἀπετυπώθῃ ἡ φωνή του, νὰ τὸν ἀποστείλῃ εἰς τὸν Β. ὅστις, θέτων ὁμοίως τὸν ληφθέντα δίσκον εἰς τὴν φωνογραφικὴν συσκευὴν, ἀπαντᾷ διὰ τῆς ὁμοίας μεθόδου καὶ ἀποστέλλει τὸν περιέχοντα τὴν ἀπάντησιν διὰ τῆς στερεοποιουμένης, οὕτως εἶπεῖν, ἐπὶ τοῦ δίσκου φωνῆς, εἰς τὸν Α., καὶ οὕτω ἡ σύμβασις κατηρτίσθῃ. Ἐνταῦθα ἀναφέροντες τὸν τρόπον τῆς καταρτίσεως συμβάσεων διὰ φωνογράφου, ἀποφεύγομεν δι' οἰκονομίαν χρόνου νὰ ἀνακοινώσωμεν τὰς διαόρους γνωστὰς θεωρίας,

περί τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν θεωρεῖται κατηρτισμένη ἡ τοιαύτη σύμβασις· ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς λήψεως τοῦ φωνογραφικοῦ δίσκου, ἢ ἀφ' ἧς στιγμῆς δοθῇ ἀπάντησις. Πλὴν τοῦ τρόπου ὁμῶς τούτου τῆς διὰ δύο κεχωρισμένων δίσκων καταρτίσεως συμβάσεως, θεωροῦμεν περιττὸν ν' ἀναφέρωμεν ὅτι, δύναται δι' ἐνὸς φωνογραφικοῦ δίσκου, τὴν αὐτὴν στιγμὴν, νὰ καταρτισθῇ σύμβασις, τοῦ ἐνὸς τῶν συμβαλλομένων ἀπαγγέλλοντος διὰ τῆς φωνῆς του τὴν ὑποχρέωσιν, καὶ τοῦ ἐτέρου τῶν συμβαλλομένων, διὰ τῆς ἰδίας του φωνῆς ἀποδεχομένου. Ἀλλ' ἴσως τις ἐξ ὑμῶν, πολὺ ὀρθῶς ἐρωτήσῃ : ἀφοῦ διὰ τοῦ φωνογράφου καταρτίζονται συμβάσεις, πῶς δύνανται ν' ἀποδειχθῶσιν αὗται, ἀφοῦ ὁ φωνογράφος δὲν συγκαταλέγεται εἰς τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα τοῦ ἄρθρου 252 τῆς Πολ. Δικονομίας; Βεβαίως, ὁ φωνογράφος δὲν εἶναι, οὔτε ἔγγραφον, οὔτε μνημεῖον, ὥς μὴ φέρων τ' ἀπαιτούμενα στοιχεῖα τῶν ἄρθρων 407—412 καὶ 421—422 καὶ 384 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἐξ ὧν προκύπτει ὅτι, ἔγγραφον εἶναι τὸ ἔργον ἐκεῖνο τοῦ ἀνθρωπίνου νοός, δι' οὗ διὰ γραμμάτων, ἐντύπων ἢ χειρογράφων, γίνεται ὑπόμνησις, καὶ ὅπερ φέρει ὑπογραφὴν ὑποχρέου. (Οἰκονομ. Πολ. Δικ. § 203). Ἐπίσης, μάρτυς δὲν εἶναι καίτοι ὁμιλεῖ, διότι, μάρτυς καλεῖται ἐκεῖνος, ἐκτὸς τῶν διαδίκων καὶ τοῦ δικαστοῦ, ὅστις καταθέτει, πᾶν ὅ,τι ἰδίαις αἰσθήσεσιν ἀντελάβετο, ἀλλ' ὁ φωνογράφος δὲν ἔχει αἰσθήσεις, καίτοι ὁμιλεῖ. Πλὴν δὲ τούτων, ὁ μάρτυς, συμφώνως μὲ τὰς διαφόρους δικονομικὰς διατάξεις 313—316 Πολ. Δικ., ἀπαιτεῖται νὰ εἶναι πρόσωπον φυσικόν, ὑποστατόν, ἀφοῦ ἐπιβάλλεται αὐτῷ ποινὴ λιπομάρτυρος, ἀποζημιώσεις, κλητεύεται κτλ., ἐνῶ ὁ φωνογράφος, θεωρῶμεν περιττὸν νὰ προσθέσωμεν ὅτι εἶναι ἀπηλλαγμένος τῆς ἀποζημιώσεως καὶ τῆς διαδικασίας τῆς κλητεύσεως καὶ τῆς ποινῆς τοῦ λιπομάρτυρος. Καὶ ὁμῶς, καίτοι δὲν ἀνάγεται εἰς τὰ ἄνω ἀποδεικτικὰ μέσα, εἰς τὰ ὅποια ἡδύνατό τις νὰ τὸν κατατάξῃ, ἀποδεικνύει. Ἀλλοτε, κατὰ τὸ 1893 κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς τοῦ φωνογράφου ἐμφανίσεως ἐν Ἑλλάδι, ὁ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ νομικοῦ κύρους τοῦ Παπινιανοῦ ζηλωτῆς καὶ νῦν νομομαθῆς ὑπουργός, τὸ πρῶτον ἀσχοληθεὶς δι' ὀλίγων, ἐν τόμῳ 13 σελ. 230 τῆς ἐκδιδομένης «ἐφημερίδος τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Γαλλικῆς Νομολογίας», κατέταξε τὸν φωνογράφον εἰς τὰ τεκμήρια καὶ ὅχι εἰς τὴν τάξιν τῆς δικανικῆς ὁμολογίας. Ἀλλά, πόθεν ὁρμώμενος,

προέβη εἰς τὴν τοιαύτην ἐρμηνείαν, ὁ ἄνω διαπρεπὴς συγγραφεὺς τῆς μονογραφίας ταύτης, ἀφοῦ ἡ ἐξώδικος ὁμολογία, δύναται νὰ γίνη δι' ἐγγράφου ἐνώπιον δικαστοῦ καὶ οὐχὶ δικαστοῦ τῆς δίκης, χωρὶς νὰ λαλήσῃ ὁ διάδικος αὐτοπροσώπως, ἀφοῦ ὁμολογία δύναται νὰ γίνη παρὰ προσώπων κωφαλάλων δεδιδαγμένων, καὶ ἀφοῦ τὸ ἄρθρον 265 τῆς Πολ. Δικ. ὀρίζει ὅτι, ἀξώδικος ὁμολογία, τότε μόνον ἔχει ἰσχύν, ὅταν ἡ ἀπαγγελία, δύναται ν' ἀποδειχθῇ δι' ἄλλου ἀποδεικτικοῦ μέσου, **δηλαδὴ** ἐγγράφου ὅρκου καὶ ὅπου νῦν συγχωρεῖται διὰ μαρτύρων.

Φρονοῦμεν ὅτι διὰ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου τούτου 265 τῆς Πολ. Δικ. καὶ ἰδίως, διὰ τῆς λέξεως δηλαδὴ ὁ νομοθέτης, ἐνδεικτικῶς ἀναφέρων τὸ ἐγγράφον καὶ τὸν ὅρκον, ὡς ἀποδεικτικὰ μέσα τῆς ἐξώδικου ὁμολογίας, δὲν ἠθέλησε ν' ἀποκλείσῃ καὶ ἄλλα μέσα, ἀποδεικνύοντα τὴν ἐξώδικον ὁμολογίαν. Σήμερον τὴν ἐξώδικον ὁμολογίαν τοῦ κωφαλάλου, δύνανται νὰ τὴν ἀποδείξωσι πρόσωπα γνωρίζοντα τὸν τρόπον τοῦ συνεννοεῖσθαι μετὰ τοῦ κωφαλάλου, ἢ διδασκάλου κωφαλάλου, συνεπῶς, δύνανται εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν τοῦ κωφαλάλου, νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ὁμολογίας τοῦ πραγματογνώμονες. Καὶ ὁμως τὸ ἄρθρον 265 τῆς πολ. Δικ. δὲν περιλαμβάνει τὴν λέξιν πραγματογνώμονες, διότι ἡ λέξις δηλαδή, τοῦ ἄρθρου 265 τῆς Πολ. δικ. εἶναι καθαρῶς ἐνδεικτική, συνεπῶς καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματός μας, φρονοῦμεν ὅτι, ἡ διὰ φωνογράφου ἀπαγγελία, εἶναι ἐξώδικος ὁμολογία, ἣτις ἀποδεικνύεται τῇ συνεργασίᾳ τῆς πραγματογνωμοσύνης, τῆς συνεργάτιδος ἐκείνης, ἣτις θ' ἀποδείξῃ, εἰς ποῖον ἀνήκει ἡ ἀπαγγελλομένη φωνή.

Ἴσως ὁμως ἐγερθῇ τὸ ἐξῆς ζήτημα· εἰάν, φέρ' εἰπεῖν, πρόκειται περὶ γεγονότος ἄνω τῶν 50 δραχμῶν, ὅπου ἀπαιτεῖται ἐγγράφον, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 300 τῆς Πολ. Δικ., ὁ δὲ φωνογράφος, ὡς ἄνωτέρω ἀναφέραμεν, δὲν εἶναι ἐγγράφον, ὡς μὴ φέρων ἀλφαριθμητικὰ γράμματα καὶ ὑπογραφὴν ὑποχρέου, κατὰ τὸ 409 τῆς Πολ. Δικ., τί γενήσεται εἰς τοιαύτην περίπτωσιν; Βεβαίως, ἡ διὰ τοῦ φωνογράφου ἐκφραζομένη δήλωσις τῆς βουλήσεως, δὲν θὰ ἐπιτραπῇ ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, θὰ ἐπιτραπῇ ὁμως, ν' ἀποδειχθῇ διὰ τοῦ φωνογράφου, τῇ συνεργασίᾳ, ὡς καὶ ἄνωτέρω ἀναφέραμεν, καὶ τῆς πραγματογνωμοσύνης. Ὁ φωνογράφος θὰ πείσῃ τὸν

δικαστήν διὰ τὸ γεγονὸς τῆς συμβάσεως, ἡ δὲ πραγματογνωμοσύνη, θὰ πείσῃ αὐτὸν περὶ τῆς ταυτότητος τῆς ἀπαγγελλομένης φωνῆς.

Ἴσως ὁμῶς ἐρωτήσῃ τις : ἀνταπόδειξις ἐναντίον τῆς διὰ φωνογράφου ὁμολογίας χωρεῖ; Βεβαίως ἀπαντῶμεν εἰς τὸν περίεργον καὶ ἄγνωστον ἡμῖν ἀκροατήν, ἐπιτρέπεται ἀνταπόδειξις, δι' ὅλων τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων, πλὴν μαρτύρων, ἐὰν ἐννοεῖται, πρόκειται περὶ ποσοῦ, ἄνω τῶν 50 δραχ., καὶ δὲν συντρέχωσιν αἱ ἐξαιρετικαὶ περιπτώσεις τοῦ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ. Δικ. Μὴ λησμονεῖτε δὲ ὅτι, ἐπιτρέπεται καὶ ἀνταπόδειξις δι' ἄλλου φωνογράφου, μικροτέρου τὴν ἡλικίαν, δηλαδὴ μεταγενεστέρου, ἀναιρουῦντος τὰ ὑπὸ τοῦ πρώτου-φωνογράφου λεγόμενα, ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατόν ν' ἀναιρεθοῦν καὶ δὲν εἶχε καταρτισθῇ σύμβασις, ἀλλὰ μονομερῶς ἐλέχθησαν.

Καὶ ταῦτα, κύριοι, ἐν γενικαῖς γραμμαῖς διαπραγματευθέντες τὰ περὶ καταρτίσεως τῶν συμβάσεων διὰ φωνογράφου, καὶ ἀποδείξεως τούτων διὰ φωνογράφου, ἐρχόμεθα εἰς τὰ καθέκαστα τῆς συμβάσεως δωρεᾶς διὰ φωνογράφου.

Τὴν σήμερον, ὡς γνωστόν, προκειμένου περὶ δωρεᾶς ἀκινήτων, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 48 τοῦ νόμου περὶ χαρτοσήμου τοῦ 1888, ὀρίζοντος ὅτι· αὐτὰ ἔγγραφα δωρήσεως μεταξὺ ζώντων καὶ ὅλα ἐν γένει τὰ συμβόλαια ὅσα ἀφορῶσι μεταβολὴν τινὰ εἰς τὴν κατοχὴν ἀκινήτων, ἀπαγορεύεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, νὰ γίνωνται ἄλλως πως, εἰμὴ ἐπισήμως καὶ ἐνώπιον συμβολαιογράφου καὶ συμφώνως ταῖς διατάξεσι τοῦ ἀπὸ 29 Ὀκτωβρίου 1856 νόμου περὶ μεταγραφῆς, συνάγομεν ὅτι, καθίσταται ἀδύνατος πᾶσα δωρεὰ ἀκινήτων διὰ τοῦ φωνογράφου. Καίτοι ὁμῶς καθίσταται ἀδύνατος, συμφώνως τοῖς ἄνω λεχθεῖσιν, ἡ μεταβίβασις κυριότητος ἀκινήτων ἄνευ συμβολαιογραφικοῦ ἔγγραφου καὶ μεταγραφῆς, οὐχ ἥττον ὁμῶς, προσύμφωνον μελλούσης δωρεᾶς ἀκινήτων, δύναται νὰ καταρτισθῇ διὰ φωνογράφου, ἥτοι ἐνοχικὴ σχέσις δύναται νὰ ὑπάρξῃ, καθότι εἰς τὸ ἄρθρον 48 δὲν ὑπάγονται αἱ συμβάσεις αἱ ἀντικείμενον ἔχουσαι τὴν ἐν τῷ μέλλοντι χρόνῳ σύναψιν ἐτέρας ὀριστικῆς συμβάσεως ἀφορώσης πώλησιν ἀκινήτων· ὁ δὲ νόμος τὰς τετελεσμένας συμβάσεις ὑποβάλλει εἰς τὴν ὑποχρέωσιν τῆς διὰ συμβολαιογραφικῶν ἔγγράφων συντάξεως. Α. Π. 125 τοῦ 1896 καὶ 127 τοῦ 1893. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἰς τὸ διὰ φωνογράφου προσύμφωνον δωρεᾶς ἢ ἀγοραπωλη

σίας ἀκινήτου ἔχομεν pactum in contrahento.

Συμφώνως δὲ ταῖς διατάξεσι τοῦ ἄρθρ. 882 τῆς Πολ. Δικ. § 2 ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ νεαροῦ νόμου , ΓΨΝΔ' τῆς 29 Ἰανουαρίου 1910 ὀρίζοντος ὅτι· «Καταδικασθέντος τινος εἰς ἐκχώρησιν ἀξιώσεως ἢ τέλεσιν δικαιοπραξίας ἢ ἐκχώρησις ἢ ἢ τέλεσις λογίζεται αὐτοδικαίως γενομένη ἅμα τῇ τελεσιδικίᾳ τῆς ἀποφάσεως» συνάγομεν ὅτι, ἐὰν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διὰ φωνογράφου ἐξωδίκου ὁμολογίας ἤθελε καταδικασθῇ ὁ ὑποσχεθεὶς δωρεὰν ἀκινήτου εἰς τὴν τέλεσιν τῆς διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου ἐπιβεβλημένης δικαιοπραξίας ἢ τοιαύτη δωρεὰ μὴ τελουμένη διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου θὰ θεωρηθῇ τετελεσμένη ἅμα τῇ τελεσιδικίᾳ τῆς ἀποφάσεως. — Καὶ ταῦτα μὲν περὶ δωρεᾶς ἀκινήτων, προκειμένου δὲ περὶ δωρεᾶς κινητῶν, ἔχομεν διαφόρους γνώμας ὡς γνωρίζετε. Κατὰ τὴν μίαν συμφώνως τῇ νεαρᾷ 50ῇ τοῦ Λέοντος τοῦ σοφοῦ, περιεχομένη, καὶ εἰς τὴν ἐξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου, ὀρίζουσα ὅτι, διὰ δωρεὰν πέραν τῶν 500 νομισμάτων, ἀπαιτεῖται ἐγγράφον, κάτω δὲ τῶν 500 τρεῖς μάρτυρες, ἐν συνδυασμῷ δὲ καὶ τῷ ἄρθρῳ 300 τῆς Πολ. Δικ., ὅπερ ὀρίζει, ὅτι πέραν τῶν 50 δραχμ. δὲν δύναται νὰ χωρήσῃ ἀπόδειξις δωρεᾶς διὰ μαρτύρων, ἢ διάταξις αὕτη τῆς καταρτίσεως δωρεᾶς διὰ μαρτύρων, εἶναι ἄσκοπος, καὶ συνεπῶς ἐπὶ δωρεᾶς κάτω τῶν 500 χρυσῶν, οὐχὶ ὁμῶς καὶ κάτω τῶν πεντήκοντα δραχμ. θ' ἀπαιτηθῇ ἐγγράφον· προκειμένου δὲ περὶ δωρεᾶς καὶ κάτω τῶν πεντήκοντα δραχμῶν, θὰ ἰσχύσῃ ἡ διάταξις τοῦ Λέοντος τοῦ σοφοῦ, καὶ ἡ δωρεὰ θ' ἀποδειχθῇ μόνον διὰ τριῶν μαρτύρων. Κατὰ τὴν γνώμην δὲ ταύτην, ἐπειδὴ ὡς ἀνωτέρω ἀναφέραμεν, ὁ φωνογράφος δὲν εἶναι ἐγγράφον, οὔτε μάρτυς, ἀλλ' ἐξωδίκος ὁμολογία, δὲν ἔχει ἐπὶ τοῦ προκειμένου, κατὰ τὴν γνώμην ταύτην περὶ καταρτίσεως δωρεᾶς, οὐδεμίαν σημασίαν, καὶ εἶναι τελείως ἀνίσχυρος εἰς τὴν ἀπόδειξιν ὁ φωνογράφος, δι' οἷονδήποτε ποσὸν δωρεᾶς, διότι τὸ ἐγγράφον τῆς δωρήσεως, κατὰ τὴν νεαρὰν 50 τοῦ Λέοντος καὶ οὐχὶ κατὰ τὸ 48 ἄρθρον τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, εἶναι συστατικὸς τύπος αὐτῆς ταύτης τῆς συμβάσεως τῆς δωρεᾶς. Καὶ ταῦτα κύριοι κατὰ τὴν ἀνωτέρω γνώμην. Κατ' ἄλλην ὁμῶς γνώμην, ἣν ὑποστηρίζει ὁ Καλλιγᾶς § 192 ἐνοχ., καὶ ἥτις καὶ σήμερον κρατεῖ, ἡ κάτω τῶν 500 νομισμάτων δωρεὰ κινητῶν, καὶ

ἡ ὑπόσχεσις αὐτῆς, δύναται τὴν σήμερον νὰ γίνωσιν ἀγράφως καὶ ν' ἀποδειχθῶσι δι' ὅρκου, ἢ δι' ὁμολογίας, οὐχὶ ὅμως δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου (ἄρθρ. 48 τοῦ περὶ χαρτοσ. νόμου), οὔτε διὰ μαρτύρων, ἄνω δὲ τῶν 500 νομισμάτων, εἶναι ἄκυρος γενομένη ἀγράφως. Κατὰ τὴν τελευταίαν δὲ ταύτην γνώμην, ὁ φωνογράφος δύναται νὰ καταρτίσῃ τὴν σύμβασιν τῆς δωρεᾶς, μέχρι 500 νομισμάτων, ἀφοῦ εἶναι ἐξώδικος ὁμολογία, ἢ δὲ ὁμολογία δωρεᾶς, κατὰ τὴν γνώμην ταύτην, ἰσχύει μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 500 νομισμάτων.

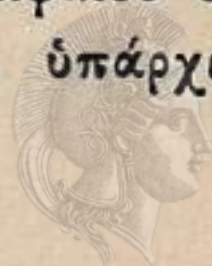
Ἡμεῖς συντασσόμεθα μὲ τὴν τελευταίαν ταύτην γνώμην, καθότι ὁ νομοθέτης ἐν τῷ ἄρθρῳ 48 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ὅτι τὰ ἐγγραφα δωρήσεως, ἄλλως πως γενόμενα ἢ ἐνώπιον συμβολαιογράφου, εἶναι ἄκυρα, ἐννοεῖ ὅχι αὐτὴν ταύτην τὴν δωρεάν, ἀλλὰ αὐτὰ ταῦτα τὰ ἐγγραφα, ὡς ἐμφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρου 931 τοῦ Γαλλικοῦ Κώδικος, ὅπερ θεωρεῖ τὰς πράξεις, actes, αἵτινες δὲν ἐγένοντο ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου ἀκύρους, οὐχὶ ὅμως καὶ αὐτὴν ταύτην τὴν δωρεάν, τὸ δὲ ἄρθρον 48 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, εἶναι μετὰ φράσις τοῦ ἄρθρου 931 τοῦ Γαλλ. Κώδικος.

Ἡ δωρεὰ ἐπομένως κινητῶν κατὰ τὴν γνώμην ταύτην, ἣν καὶ ἡμεῖς ἀσπαζόμεθα, δύναται ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ φωνογράφου, ἀφοῦ δύναται ν' ἀποδειχθῇ δι' ὅρκου καὶ ὁμολογίας.

Μετὰ τὰ περὶ δωρεᾶς λεχθέντα, ἐρχόμεθα νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ἐξῆς ζήτημα· ἡ φωνή, ὡς εἵπομεν ἐκφερομένη πρὸ τῆς φωνογραφικῆς χοάνης στερεοποιεῖται, οὕτως εἰπεῖν, ἐπὶ τοῦ φωνογραφικοῦ δίσκου, ὥστε οὐδεὶς πλέον δύναται νὰ τὴν ἀποσπάσῃ ἐκεῖθεν.

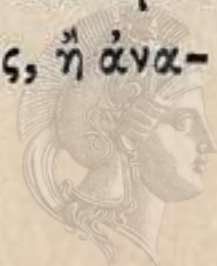
Καὶ συγκεκριμένως, ἐὰν φέρ' εἰπεῖν ἀοιδός, ψάλη ἐκουσίως ᾄσμα, κατόπιν δὲ θελήσῃ νὰ παραλάβῃ τὸ διὰ τῆς φωνῆς του ἐν τῷ φωνογραφικῷ δίσκῳ χαραχθὲν μουσικὸν ἔργον του· τί γενήσεται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει; Ὁ κύριος τοῦ φωνογραφικοῦ δίσκου θὰ γίνῃ κύριος καὶ τοῦ ἐπὶ τοῦ δίσκου τούτου κεχαραγμένου μουσικοῦ ἔργου; ἢ ὁ κύριος τοῦ τελευταίου τούτου μουσικοῦ ἔργου θὰ γίνῃ κύριος καὶ τοῦ φωνογραφικοῦ δίσκου;

Προτοῦ ἀπαντήσωμεν ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος τούτου δέον νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν σχέσεων τοῦ κυρίου τοῦ διὰ τῆς φωνῆς ἐκπεφρασμένου διανοήματος καὶ τοῦ κυρίου τοῦ φωνογραφικοῦ δίσκου καὶ ἐξετάσωμεν ἐὰν ὑπάρχῃ ἔνωσις· φρονοῦμεν ὅτι ὑπάρχει,

καὶ φρονοῦμεν ἀδιστάκτως τοῦτο· καθότι ὅπως ἡ ἐξωτερικεὺς ὠρι-
σμένου διανοήματος γίνεται ἐπὶ χάρτου διὰ τῆς χειρὸς καὶ τῆς ὁρά-
σεως τῇ βοηθείᾳ τῆς γραφίδος, ὅπως ἐπὶ ὀθόνης γίνεται ἡ παρὰ τοῦ
ζωγράφου διανοηθεῖσα εἰκὼν διὰ τῆς χειρὸς καὶ τῆς ὁράσεως τῇ βο-
ηθείᾳ τοῦ χρωστῆρος, οὕτω καὶ τὸ ἄσμα καὶ ἐν γένει πᾶν ἔργον δια-
νοίας, χαράσσεται ἐπὶ τοῦ φωνογραφικοῦ δίσκου διὰ τῶν φωνητι-
κῶν ὀργάνων τοῦ ἀνθρώπου, τῇ βοηθείᾳ τῆς φωτογραφικῆς συσκευῆς.
Εἰς τὰ διὰ γραφῆς καὶ ζωγραφικῆς διανοήματα τοῦ ἀνθρώπου χρη-
σιμοποιεῖται πρὸς ἐξωτερικεὺς ἡ χεὶρ, ἡ ὄρασις, ἡ γραφή, ὁ χάρτης,
ὁ χρωστήρ. Εἰς τὰ διὰ τῆς φωνῆς ἐξωτερικευόμενα διανοήματα τοῦ
ἀνθρώπου χρησιμοποιοῦνται τὰ φωνητικὰ ὄργανα τοῦ ἀνθρωπίνου σώ-
ματος καὶ ἡ φωνογραφικὴ συσκευὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Ἐὰν δὲ μετὰ
προσοχῆς παρατηρήσωμεν τὸν φωνογραφικὸν δίσκον θὰ ἴδωμεν ὄντως εἰς
ἀκατάπληκτα σημεῖα τὴν διὰ τῆς φωνῆς ἐκπεφρασμένην ἀνθρωπίνην διάνο-
ιαν. Γενομένης λοιπὸν τῆς ἐνώσεως τοῦ διὰ τῆς φωνῆς χαραχθέν-
τος μουσικοῦ ἔργου καὶ τοῦ φωνογραφικοῦ δίσκου, κατὰ γνώμην τῶν
συνδιοκτῆτῶν, ἔχομεν τὴν συνδιοκτησίαν. Θὰ ἰσχύσωσι δὲ ὅροι τῆς
συμβάσεως καθ' οὓς ἡ ἔνωσις ἐγένετο. Ἐὰν ὁμως ἡ ἔνωσις ἐνηργήθῃ
παρὰ γνώμην καὶ θέλησιν, μὲ καλὴν ὁμως πίστιν τοῦ ιδιοκτήτου τοῦ
χαραχθέντος μουσικοῦ ἔργου, καὶ τοῦ ιδιοκτήτου τοῦ φωνογραφικοῦ
δίσκου, τί συμβήσεται; Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἔχομεν ἔνωσιν κατὰ
συνάφειαν καθ' ἣν ὁ χωρισμὸς εἶναι ἀδύνατος (Οἶκον. Ἐμπ. § 130).
Ἀλλὰ ποῖον εἶναι τὸ κύριον καὶ ποῖον τὸ παρεπόμενον ἐν τῇ συνα-
φείᾳ ταύτῃ; Ποῖος εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις θὰ παραλάβῃ εἰς τὴν ἀπο-
κλειστικὴν κυριότητα καὶ κατοχὴν τοῦ τὸν φωνογραφικὸν δίσκον; ὁ
κύριος τοῦ διὰ τῆς φωνῆς χαραχθέντος, μουσικοῦ ἐπὶ τοῦ προκειμέ-
νου ἔργου, ἢ ὁ κύριος τοῦ δίσκου; Ρητὴν βεβαίως διάταξιν δὲν εὐρί-
σκομεν ἐν ταῖς πηγαῖς· διότι κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὁ
φωνογράφος ἦτο ἀγνώστος.

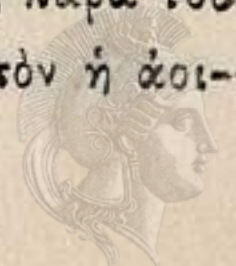
Ἐκ τῶν διατάξεων ὁμως τῶν νόμων 26 § 1 27 § 2 Πανδ. 41.1
in quibus propria qualitas rei spectatur si quid aditum
erit toto cedit? Cassius erit pro portione rei aestiman-
dum vel pro pretio cujusque partis, ἥτοι «ἐὰν τὰ μέρη δύο
κυρίων διὰ συγκολλήσεως συνάπτονται, ἐρωτᾶται δὲ εἰς ὁπότερον
ταῦτα ἀνήκουσι; Ὁ Κάσσιος λέγει, ὅτι ἀναλόγως τῆς μερίδος, ἡ ἀνα-

λόγως τοῦ τιμήματος ἐκάστου μέρους, δέον ν' ἀποφαινώμεθα. Ἐκ δὲ τῶν διατάξεων Ν. 20 Πανδ. Ν. 3 § 11 Ν. 14 Πανδ. 83.9 Ν. 20 § 3 Πανδ. 6.1 *ut habiliter geamme geri possint rapit rerum in accessionis locum id sine quo esse non potest*) συνάγομεν τὰ ἐξῆς· Ἐκ μὲν τοῦ πρώτου χωρίου τῶν Πανδεκτῶν ὅτι πρωτεύον εἶναι τὸ κατὰ ποσότητα ἢ ἀξίαν μεῖζον, ἐκ δὲ τοῦ δευτέρου χωρίου ὅτι, δευτερεύον εἶναι τὸ πρὸς εὐχερεστέραν ἢ ἀναγκαίαν χρῆσιν αὐτοῦ πρᾶγμα. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅθεν κύριον εἶναι τὸ ἄσμα, παρεπόμενος δὲ ὁ εὐτελής τὴν ἀξίαν ἄνευ τοῦ ἁσματος φωνογραφικὸς δίσκος. Ἴσως ὁμως τις ἐξ ὑμῶν μᾶς ἀντιτάξῃ τὴν διάταξιν τῶν Πανδεκτῶν 41 Νόμ. 9 § 1, καθ' ἣν «Ἐὰν ἐπὶ χάρτου ἢ μεμβράνης ἰδικῆς σου γράψῃ ῥῶδὴν ἢ ἱστορίαν, οὐχὶ ἐγώ, ἀλλ' ὁ κάτοχος τῆς μεμβράνης θὰ θεωρεῖται κύριος», ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐφαρμογήν, διότι περὶ γραμμάτων ἀλφαβητικῶν πρόκειται, ἀλφαβητικὰ δὲ γράμματα δὲν εἶναι τὰ χαραχθέντα εἰς τὸν φωνογραφικὸν δίσκον, κατὰ τὴν διάταξιν τῶν Πανδεκτῶν 37.1 6 § 2 *quia notas litteras non esse*. Ἐπίσης ἐνταῦθα δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ ἐξ ἀναλογίας διάταξις τῶν Πανδεκτῶν 41.1 Ν. 9 § 2 περὶ ζωγραφικῆς, καθ' ἣν διάταξιν τινες ὑποστηρίζουν, ὅτι ἡ εἰκὼν ὑπέκεινται τῇ ὀθόνῃ, διότι οἱ ὑποστηρίζοντες τοῦτο, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς διατάξεως τῶν Πανδεκτῶν 6.1 Ν. 23.3 τὸ ὑπεστήριξαν, διότι δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ εἰκὼν ἄνευ πίνακος ἢ ὀθόνης, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἄσμα ἄνευ φωνογράφου, ἥγουν διὰ τῆς παρὰ τοῦ ἰδίου προσώπου ἀπαγγελίας. Ὡστε μετὰ τὰ ἀνωτέρω λεχθέντα, περὶ κυρίου καὶ παρεπομένου, θεωροῦμεν περιττὸν ν' ἀναπτύξωμεν, ὅτι ἐάν ποτε συμβῇ, ὥστε δανειστής τοῦ κυρίου τοῦ φωνογραφικοῦ δίσκου, νὰ εὕρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ κατὰσχῃ τὸν φωνογραφικὸν δίσκον, ὅτι ὁ κύριος τοῦ διὰ τῆς φωνῆς κεχαραγμένου μουσικοῦ ἔργου, ἢ ἄλλου ἔργου διανοίας, δύναται νὰ διεκδικήσῃ τὸν δίσκον, διὰ τῆς *rei vindicatio*. Ἐπίσης ἐὰν συμπέσῃ ποτε, ὥστε ζῶον ἐκ τῆς ἐκπεμπομένης φωνῆς ὑπὸ τοῦ φωνογράφου ἐρεθισθὲν νὰ ἐπιφέρῃ βλάβην εἰς τὴν φωνογραφικὴν συσκευὴν καὶ τὸν φωνογραφικὸν δίσκον *contra naturam sui generis* δύναται ὁ κύριος κατὰ τὰ ἄνω τοῦ φωνογραφικοῦ δίσκου ἐνού-

μενος μετὰ τοῦ κυρίου τῆς φωνογραφικῆς συσκευῆς ἐν ἐνεργητικῇ ὁμοδικίᾳ, ἀφοῦ ὑπάρχῃ *causa comunis* νὰ ἐγείρῃ τὴν *actio noxalis* ἢ *actio de pauperiae* (Πανδ. 9.1 Εἰσηγ. 4.9) καὶ νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν παρὰ τοῦ κυρίου τοῦ ζῴου ἢ τὴν παράδοσιν τοῦ ζῴου τοῦ ἐπενεγκόντος τὴν βλάβην.

Καὶ τώρα μετὰ τὰ ἄνω ἐρχόμεθα εἰς ἄλλην περίπτωσιν τῆς τελέσεως ἀδικήματος διὰ τοῦ φωνογράφου· ἦτοι ἐὰν παρὰ τὴν γνώμην τοῦ κυρίου δολίως χαραχθῇ ἐπὶ τοῦ φωνογραφικοῦ δίσκου ἡ ἐκπεμπομένη φωνή του, ἢ συγκεκριμένως ἐὰν ὁ κύριος τοῦ φωνογράφου δεχθῇ ἐπὶ τοῦ φωνογραφικοῦ δίσκου τὸ ἄσμα διασήμου ἀοιδοῦ, ἄνευ τῆς θελήσεώς της, καθ' ὃν χρόνον αὕτη, ἐν τῷ θεάτρῳ ᾄδει· κατόπιν δὲ περιάγων ἄνὰ τὴν ὑφήλιον τὴν φωνογραφικὴν συσκευὴν, ἀναπαράγῃ τὴν καλλίφθογον φωνήν της. Ἐνταῦθα θὰ εὕρωμεν ἀναμφισβητήτως ἀδίκημα ὑπὸ ποινικὴν ἐποψιν καὶ ἀδίκημα ὑπὸ ἀστικὴν ἐποψιν. Καὶ πρῶτον ὑπὸ ποινικὴν ἐποψιν ἔχομεν τὸ ἀδίκημα τῆς ἀπομιμήσεως ἔργου τέχνης καὶ νοός, κατὰ τὸ ἄρθρον 432 τοῦ Ποινικοῦ νόμου, ὅπερ ἀναγράφον τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀδικήματος τούτου, ἀναφέρει ὅτι, ὅστις βάλλει εἰς κυκλοφορίαν μουσικὰς συνθέσεις ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ ἀπεργασαμένου ἐντὸς 15 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἐκδόσεως (τῆς ἐμφάνισεως ἐπὶ τοῦ προκειμένου) τιμωρεῖται μὲ χρηματικὴν ποινὴν διακοσίων μέχρι δύο χιλιάδων δραχμῶν, κατὰσχεται δὲ κατ' αἵτησιν τοῦ ζημιωθέντος. Πλὴν τούτου εἶπομεν ὅτι ἔχομεν εἰς τὴν ἄνω περίπτωσιν καὶ ἀδίκημα ὑπὸ ἀστικὴν ἐποψιν καὶ ἐρχόμεθα ἀμέσως εἰς τὴν τῶν καθέκαστα ἐξέτασιν. Ἡ διάσημος ἀοιδός, τῆς ὁποίας τὸ ἄσμα δολίως ἐχάραξεν ἐπὶ τοῦ φωνογραφικοῦ τοῦ δίσκου ὁ κύριος τοῦ φωνογράφου διὰ τῆς φωνογραφικῆς του συσκευῆς κατὰ τὴν ἀπαγγελίαν τοῦ ἁσματος, δύναται νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν παρὰ τοῦ κυρίου τοῦ φωνογράφου; Ἐπὶ τοῦ συγκεκριμένου τούτου παραδείγματος ἔχομεν βλάβην προξηνηθεῖσαν εἰς τὴν ἀοιδὸν δόλῳ· ἡ δὲ βλάβη ἔγκειται εἰς τὸ ἐξῆς· ὅτι ὡς ἐκ τῆς διὰ τοῦ φωνογράφου ἀπαγγελίας τοῦ ἁσματος τῆς διασήμου ἀοιδοῦ, ἔχασεν αὕτη τὴν ἐν τῷ θεάτρῳ πελατείαν της, ἥτις πελατεία, κατέφυγεν εἰς τὰ θέλητρα, τῆς διὰ τοῦ φωνογράφου ἐκφερομένης φωνῆς της, λόγῳ τῆς εὐτελοῦς τιμῆς, τῆς παρὰ τοῦ ιδιοκτήτου τοῦ φωνογράφου εἰσπραττομένης. Δύναται λοιπὸν ἡ ἀοι-

δός, στηριζομένη ἐπὶ τῆς *lex aquila* νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν, (Dernburg Δουβουνιώτου 135 ἐνοχ.) τουτέστι νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ αὐτουργοῦ τῆς τοιαύτης κλοπῆς, τὴν ζημίαν ἐκείνην, ἣν ὑπέστη ἐκ τῆς ἄνευ συγκαταθέσεώς της λήψεως διὰ τοῦ φωνογράφου τοῦ ἄσματος της· ἦτοι νὰ ζητήσῃ τὸ κέρδος ἐκεῖνο, ὅπερ ἐστερήθη, ἐκ τῆς μὴ προσελεύσεως τῆς συνήθους πελατείας της, ἀκρωμένης τοῦ ἰδίου ἄσματος, παρὰ τοῦ φωνογράφου, ἀντὶ πολὺ εὐτελεστέρου τιμήματος ἐκείνου, ὅπερ θὰ ἐπλήρωνε, διὰ ν' ἀκούσῃ παρὰ τοῦ ἰδίου στόματος τῆς αἰδοῦ. Ἀλλὰ πλὴν τῆς ἐκ τοῦ Ἀκουιλίου νόμου ἀγωγῆς, ἡ αὕτῃ αἰδός, δύναται νὰ ἐγείρῃ καὶ τὴν *Condictio furtiva* ἐναντίον τοῦ ἰδίου ιδιοκτήτου τοῦ φωνογραφικοῦ δίσκου, διότι γενομένης δεκτῆς τῆς γνώμης μας, καθ' ἣν ἡ αἰδός, ὡς κυρία τοῦ κεχαραγμένου ἄσματος της ἐν τῷ φωνογραφικῷ δίσκῳ ἐγένετο καὶ κυρία τοῦ φωνογραφικοῦ δίσκου, εἰς ὃν εἶναι κεχαραγμένον τὸ ἄσμά της, θὰ εὕρωμεν τὸ οὐσιῶδες στοιχεῖον, ὅπερ ἀπαιτεῖται πρὸς ἔγερσιν τῆς *Condictio furtiva*, ἡγουν ὅτι ἡ ἐνάγουσα αἰδός εἶναι κυρία τοῦ διεκδικουμένου πράγματος (N. 1 N. 12 § 2 Πανδ. 13 1). Δέον δὲ νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι πᾶν ὅ,τι θεωρεῖται κλοπὴ καὶ κατὰ τὸ ἰσχύον δίκαιον τῶν Ρωμαίων δὲν θεωρεῖται κλοπὴ καὶ κατὰ τὸν Ποινικὸν ἡμῶν νόμον.

Διὰ τῆς *Condictio furtiva* ἡ αἰδός δύναται νὰ ζητήσῃ ἐκτὸς τοῦ φωνογραφικοῦ δίσκου, καὶ πᾶν ὅ,τι ἐξ ἀμελείας δὲν εἰσεπράχθη ἀπὸ τὸν φαινομενικὸν κύριον καὶ κάτοχον τοῦ φωνογραφικοῦ τούτου δίσκου, π. χ. ἐζητήθησαν ἀπὸ τοὺς ἀκροατὰς τοῦ φωνογράφου διὰ ν' ἀκροασθῶσι τοῦ ἄσματος τῆς αἰδοῦ δύο δραχμαὶ κατ' ἄτομον, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ ζητηθῶσιν ἐξ δραχμαὶ κατ' ἄτομον.

Καὶ μέχρις ἐδῶ, κύριοι, ὑποθέτω, ὅτι καλῶς δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐπροχωρήσαμεν εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν τῆς ἀξίας καὶ τῶν προσόντων τοῦ φωνογράφου ἐν τῷ δικαίῳ· ἃς ἔχωμεν ὁμῶς ὑπ' ὄψιν μας, ὅτι ὅλα τὰ πράγματα εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν εἶναι πρόσκαιρα καὶ φθαρτὰ καὶ ὅτι, εἰς τὸν νόμον αὐτὸν τῆς φύσεως ὑπόκειται καὶ ὁ φωνογράφος. Καὶ ἐρωτᾶται ἐὰν πρόκειται καὶ οὗτος νὰ ὑποστῇ τὸν νόμον τῆς φθορᾶς τί γενήσεται; ἐὰν μὲν ἐπρόκειτο περὶ ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων, ἐγγράφων, μνημείων κλπ. ἡ ἀπάντησίς μας θὰ ἦτο εὐκολος, καθότι ὀρίζει περὶ τούτου ἡ Πολ. Δικονομία ἐν ἄρθροις 271,

282, 333 καὶ 397. Ἄλλ' ἐὰν πρόκειται περὶ τοῦ φωνογράφου ; ἐὰν πρόκειται περὶ τοῦ κινδύνου τῆς φωνῆς ἵνα καταστῇ ἀγνώριστος, εἴτε ἐκ τῆς ἐπιρροίας τῆς ἀτμοσφαιρας, εἴτε ἐκ τῆς κακῆς χρήσεως, τί γενήσεται ; Καὶ ἐνταῦθα φρονοῦμεν ὅτι ὁ ἐνδιαφερόμενος διὰ τὸν φωνογραφικὸν τοῦτον δίσκον, ὁ ἐνδιαφερόμενος διὰ τὴν ὑγείαν οὕτως εἰπεῖν τῆς ἐπὶ τοῦ δίσκου τούτου φωνῆς, δύναται στηριζόμενος εἰς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 257—260 τῆς Πολ. Δικονομίας νὰ ζητήσῃ συντηρητικὴν ἀπόδειξιν, ἀρκεῖ ὁ ἐνδιαφερόμενος διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ φωνογραφικοῦ δίσκου φωνὴν νὰ βεβαιώσῃ κατὰ τὸ ἄρθρον 258 τῆς Πολ. Δικονομίας, ὅτι διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ φωνογραφικοῦ τούτου δίσκου, κινδυνεύει ν' ἀπολεσθῇ τὸ ἔργον τῆς πραγματογνωμοσύνης, καὶ ὅταν ἀναβληθῇ ἡ πραγματογνωμοσύνη, θὰ καταστῇ δύσκολος παρὰ τῆς τελευταίας ταύτης, ἔνεκεν τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου, ἡ ἀναγνώρισις τῆς φωνῆς τῶν συμβαλλομένων, τὴν ὁποίαν γνωρίζουσιν οἱ πραγματογνώμονες καὶ ἥτις εἶναι κεχαραγμένη ἐπὶ τοῦ φωνογραφικοῦ δίσκου, ὡς ἐλέχθη.

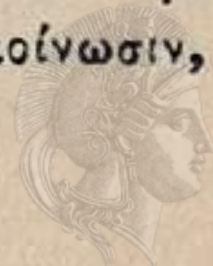
Τὸ αὐτὸ συντηρητικὸν μέτρον φρονοῦμεν ὅτι δύναται νὰ ληφθῇ καὶ ὅταν ὁ κύριος τῆς ἐπὶ τοῦ φωνογραφικοῦ δίσκου κεχαραγμένης φωνῆς του, κινδυνεύει ν' ἀποθάνῃ, μετὰ παρέλευσιν δὲ καιροῦ ἀπὸ τοῦ θανάτου του ἡ λήθη θὰ ἐμποδίσῃ τὴν πραγματογνωμοσύνην ἀπὸ τοῦ ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν φωνὴν τοῦ θανόντος. Κατὰ τὸ ἄρθρον 258 τῆς Πολ. Δικονομίας δύναται νὰ διεξαχθῇ καὶ ἐνώπιον ἄλλου δικαστηρίου ἡ συντηρητικὴ ἀπόδειξις, δικαστηρίου δυναμένου νὰ λάβῃ τάχιον τὴν ἀπόδειξιν. Ἐπίσης κατὰ τὸ ἄρθρ. 260 τῆς αὐτῆς Δικονομίας, ἐν περιπτώσει θανάτου ἐκείνου οὗτινος ἡ φωνὴ εἶναι ἀποτετυπωμένη ἐν τῷ φωνογραφικῷ δίσκῳ, ἐὰν αἱ περιστάσεις τὸ ἐπιτρέπουσι κλητευθήσονται οἱ κληρονόμοι του, μόνον ὅμως ἐὰν ὠρίσε τὸ δικαστήριον ὡς ἀναγκαίαν τὴν κλήτευσίν των, ἄλλως ὄχι.—(Ἴδε γνωμοδότησιν Σ. καὶ Ἰ. Εὐκλείδου ἐν Θέμιδι τόμ. 9ος σελ. 448 καὶ Θ. Φλογαίτου ἐν τόμ. 15φ σελ. 452).—Μετὰ τὰ λεχθέντα περὶ τοῦ φωνογράφου ὑπὸ ἀστικὴν καὶ ποινικὴν ἐν τῷ δικαίῳ ἔποψιν δὲν θεωροῦμεν ἄσκοπον νὰ ἐξετάσωμεν αὐτὴν καὶ ὑπὸ φορολογικὴν ἔποψιν.

Ἐν Ἑλλάδι τὴν σήμερον δὲν ἔχομεν εἰδικὸν νόμον φορολογίας τοῦ φωνογράφου, ἐφ' ὅσον χρησιμεύει ὡς ὄργανον τοῦ Ὀρφέως, ὡς ὄργανον ἐπαγγελίας ἁσμάτων εἰς ἄφρακτα μέρη. Καίτοι δὲ δὲν ἔ-

χομεν είδικόν νόμον, ούχ ήττον, ή 'Ελληνική Πολιτεία φορολογεί κα-
κώς τόν πτωχόν κάτοχον τοιούτου φωνογράφου επί τῇ βάσει τοῦ έδ.
δ τοῦ άρθρ. 2 τοῦ ΒΒ' νόμου τῆς 15 'Απριλίου 1892 περί δη-
μοσίων θεαμάτων όρίζοντος ότι: «Λέσχαι, ώδικά καθ'φενεΐα ή
μέρη πεφραγμένα ή άφρακτα ένθα δίδονται **συναυλίας** ή
έκτελοῦνται άσματα άνευ ώρισμένης διατιμήσεως είσό-
δου, φορολογοῦνται κατ'έκτίμησιν διὰ πρωτοκόλλου συν-
τασσομένου υπό τοῦ οίκονομικοῦ έφόρου ή τοῦ άναπλη-
ρωτοῦ αὐτοῦ». Προφανώς έν τῇ διατάξει ταύτῃ, ό νομοθέτης δέν
ήθέλησε νά φορολογήσῃ τόν φωνογράφον καί τοῦτο προκύπτει άφ'
ένός μέν έκ τοῦ πνεύματος τοῦ νομοθέτου, διότι έν έτει 1892, ή
σημερινή παρατηρουμένη φωνογραφική έν ταῖς άθηναϊκαῖς καί έπαρ-
χιακαῖς όδοῖς κίνησις, άπαγγελία άσμάτων, ήτο σχεδόν άγνωστος.
'Αφ' έτέρου δέ καί έξ αὐτοῦ τοῦ γράμματος τοῦ νόμου, δηλοῦντος
ούχι ένδεικτικώς, αλλά περιοριστικώς ότι, φορολογοῦνται τά μέρη,
ένθα δίδονται συναυλίας ή έκτελοῦνται άσματα, προκύπτει
ότι πρόκειται περί άσμάτων άπαγγελλομένων παρά προσώπων αὐ-
τοπροσώπως καί δῆ έν ύπαιθρίοις καφωδείοις: ούχι δέ περί άσμάτων
διὰ φωνογράφου. Τό δέ άρθρον 12 τοῦ από 5 Μαΐου 1892 Β. Δ.
πρός έκτέλεσιν τοῦ νόμου ΒΒ' έκδοθέντος, άναφέρον καί τās λέξεις
καί λοιπά μετά τήν φράσιν, ένθα δίδονται συναυλίας ή έκτελοῦν-
ται άσματα, δέν δύναται νά ισχύσῃ ως ένδεικτικόν τῆς σαφώς περι-
οριστικῆς διατάξεως τοῦ έδ. δ' τοῦ άρθρ. 2 τοῦ νόμ. ΒΒ' μή άνα-
γραφομένης ένδεικτικώς: έφ'όσον δέ ό νόμος ΒΒ' δέν όμιλεῖ ένδεικτι-
κώς, τό μνησθέν Β. Διάταγμα δέον νά θεωρηθῇ ούχι πλέον ως έκ-
τελεστικόν, άλλ' ως διάταγμα ρυθμίζον τά περί ών οὔ κεῖται νόμος
καί συνεπώς σήμερον άνευ σημασίας ως νέον πλάττον δίκαιον
«*praeter leges*». 'Αλλ' έκτός τούτου, έφ'όσον κατὰ τήν διά-
ταξιν Ν. 14.16 Πανδ. 1.3 ή έξ άναλογίας έφαρμογή τοῦ φορολο-
γικοῦ νόμου ΒΒ' εἶναι άπαράδεκτος: φρονοῦμεν ότι παρανόμως τήν
σήμερον ό περιφερόμενος τās όδοῦς βιοπαλαιστής, κάτοχος τοῦ φω-
νογράφου, φορολογεῖται παρά τοῦ 'Ελληνικοῦ Δημοσίου.

Καί ἤδη, μετά τά έν γενικαῖς γραμμαῖς περί τῆς χρησιμότητος
τοῦ φωνογράφου έν τῷ σημερινῷ δικαίῳ καί τῆς παρανόμου αὐτοῦ φορο-
λογίας, έρχόμεθα κύριοι, περαίνοντες τήν παροῦσαν άνακοίνωσιν, νά

τονίσωμεν ὅτι, ἐν τῷ δικαίῳ τοῦ μέλλοντος, ὁ φωνογράφος θὰ κα-
ταρτίζει τὰς ἐπισήμους συμβάσεις· ὁ φωνογράφος θὰ εἶναι ὁ ἀχώ-
ριστος σύντροφος τοῦ συμβολαιογράφου· ὁ φωνογράφος θὰ καταρτίζει
τὰς διαθήκας τοῦ μέλλοντος. Ὁ φωνογράφος θὰ εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις
κατέχων τὴν τελευταίαν σεβαστὴν θέλησιν ὑμῶν ἀθάνατον θὰ τὴν πα-
ραδίδῃ αὐτουσίαν, μετὰ τὸν ἴδιον τόνον τῆς φωνῆς σας, εἰς τοὺς κλη-
ρονόμους σας ὡς τίτλον ιδιοκτησίας.

Ὁ φωνογράφος παραδιδόμενος εἰς τὸ δικαστήριον παρὰ τοῦ συμ-
βολαιογράφου, θ' ἀπαγγέλλῃ ἀπὸ τῆς ἑδρας τοῦ δικαστηρίου, πρὸ
τῶν συντετριμμένων ἐξ ὠδύνης τέκνων σας, τὴν τελευταίαν θέλησιν,
διὰ τῆς ἰδίας φωνῆς σας, ἵνα ἐκπληρωθῇ ὁ τύπος τῆς δημοσιεύσεως
τῆς ὑμετέρας διαθήκης. Τοὺς σημερινοὺς μάρτυρας ἐνώπιον τοῦ δι-
καστηρίου πρὸς βεβαίωσιν τῆς ὑπογραφῆς θὰ τοὺς ἀντικαταστή-
σουν εἰς τὸ μέλλον οἱ πραγματογνώμονες καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ δίσκου φωτο-
γραφία σας πρὸς πιστοτέραν βεβαίωσιν τῆς ταυτότητος τῆς ὑμε-
τέρας φωνῆς.

Ὁ φωνογράφος θὰ εἶναι εἰς τὸ μέλλον ὁ εὐεργέτης τοῦ τυφλοῦ,
τοῦ κωφοῦ, τοῦ ἀγρότου, τοῦ ἀγραμμάτου διαθέτου, τοῦ ἄνευ τῆς
συνεργασίας τρίτου σήμερον μὴ δυναμένου νὰ ἀνακοινώσῃ τὴν τελευ-
ταίαν του θέλησιν.

Ὁ φωνογράφος θὰ εἶναι εἰς τὸ μέλλον, τὸ κύριον ὄργανον τῶν
ἐν πλῶ καὶ πολέμῳ συντασσομένων προφορικῶν διαθηκῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000005338

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

Οἱ ἐρμαφρόδιτοι καὶ ψευδερμαφρόδιτοι ἐν τῇ Νομικῇ Ἑπιστήμῃ, πρωτότυπος μελέτη, περὶ ἧς εὐμενεῖς κρίσεις ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῇ «*Rivista italiana per scienza jurídica* τοῦ Τουρίνου (Μάρτιος 1909) παρὰ τοῦ νομομαθοῦς Ἰταλοῦ Giannino Ferrari.

— Ὁ φωνογράφος ἐν τῷ Δικαίῳ, πρωτότυπος ἀνακοίνωσις γενομένη τῇ 10 Δεκεμβρίου 1911 ἐν τῷ Νομικῷ Τμήματι τοῦ ἐν Ἀθήναις φιλολογικοῦ Συλλόγου «*Παρνασσοῦ*».

